СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про радгоспне будівництво (Доповідь і співдоповіді на VI з'їзді рад Союзу РСР і резолюція з'їзду). Харків, 1931. 63 с.
2. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України).
3. Центральний державний архів громадських об'єднань та україніки (ЦДАГО України).
4. Совхоз. 1929. № 2.

Гиріна Тетяна Сергіївна,
доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
завідувач кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури,
Державний податковий університет,
м. Ірпінь, Україна

ГУМАНІТАРНА МІСІЯ СУЧАСНОГО РАДІО У КОНТЕКСТІ МЕДІАЕКОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я

Досліджуючи сучасне українське та світове радіомовлення, ми спостерігаємо трансформацію від інформаційного формату до психологічно орієнтованого комунікаційного простору. Радіо повертає собі гуманітарну місію супроводу людини у повсякденні не в якості авторитета, як партнер та друг. Особливо помітною ця роль стає у проєктах, присвячених здоровому способу життя, оскільки радіоефір – це середовище, де не треба переконувати, натомість достатньо підтримувати, дотримуватися життєвого ритму слухача.

Психологи називають це «ефектом аудіальної співприсутності», коли слухач відчуває, що говорить не абстрактний ведучий, а людина, яка розділяє його стан, втому, сумнів, надію. Радіо й сьогодні залишається єдиним медіа, у якому голос є не просто інструментом передачі змісту, а формою етичного впливу. Його сила полягає у довірі: інтонація, тембр, темп і навіть тиша між словами формують простір співприсутності, у якому народжується відчуття безпеки. На відміну від візуальних медіа, яківпливають через образ і швидку емоцію, голос апелює до глибинного рівня сприйняття, аж до ритму дихання, тілесної уваги, емпатії. Саме тому голос почутий на радіо можна розглядати як соціально-комунікаційний феномен, здатний підтримувати позитивні зміни у поведінці людини. Коли ведучий говорить спокійно, з природним темпом 140–160 слів на хвилину, його фрази організовані ритмічно, а ключові меседжі повторюються тричі з короткими паузами перед закликом до дії, у свідомості слухача виникає «вікно негайної реакції». Людина не аналізує наказ, не зважує аргументи, натомість вона просто реагує. Це не акт підпорядкування, а прояв мовленнєвого резонансу, коли слово стає співзвучним життєвому ритму. Так радіо повертає комунікації її гуманістичний зміст, допомагає слухачеві відчути власну дієздатність.

Гуманітарна цінність радіо полягає в тому, що воно не диктує норму, а створює безпечний простір для поступової зміни поведінки. На відміну від інших масових медіа, де переважає імперативна логіка впливу, радіо діє через м'яку комунікацію участі. Якщо телевізійна реклама часто звучить як наказ «роби», «зміни себе», «будь кращим», то радіо говорить інакше: «спробуй». І ця різниця не є лише стилістичною. Вона має глибокий психологічний вимір, адже переводить слухача з позиції пасивного споживача інформації в позицію суб'єкта власних змін.

Радіо не потребує яскравої картинки, не нав'язує ритм чи образ життя, натомість впливає через голос, тишу, повтор і паузи. Тема здорового способу життя в медіа часто афілюється із комерційними пропозиціями: фітнес-програми, модні дієти, марафони продуктивності. Такий підхід формує споживацьке сприйняття тіла як проєкту, який треба вдосконалювати. Радіо натомість повертає здоров'ю людський, нематеріальний вимір, воно не вимірює кроки, не рахує калорії, а повертає до відчуття власного ритму, до дихання, руху, відпочинку. Через інтонацію, природну паузу і повтор радіомовлення створює ритуал турботи, який інтегрований у щоденний ритм життя. Коли в ефірі лунає спокійне нагадування «зроби паузу, випий водички» чи «вийди на кілька кроків просто зараз», слухач отримує не інструкцію, а запрошення до дії, яке звучить людяно й без тиску. Так формується соціальна емпатія – відчуття, що ти не сам у своїх спробах бути здоровішим, що поруч є голос, який підтримує.

В українському медіапросторі наявні яскраві приклади цього підходу. До прикладу подкаст «Здоровий інтерес» від «Ukrainian Healthcare Center» [2], рубрика «Здоров'я» на «Громадське радіо» [1], спецпроєкт «Здорова політика» на Українському радіо [3] та ін. Таким чином, радіо поступово перетворюється на елемент культурної екології здоров'я – не як систему знань чи рекомендацій, а як

комунікативне середовище, у якому здоров'я звучить людським голосом. У цій екології важливим стає не те, скільки інформації ми отримали, а як ми її почули, як вона змінила наш внутрішній темп і наше ставлення до себе. Радіо повертає нам сповільненість, увагу і тепло. І, можливо, саме тому саме радіо здатне відновити гармонію між словом, тілом і дією.

Радіо залишається найдовірливішим масмедіа, оскільки апелює не до зору, а до слуху, тобто до внутрішнього простору людини. Завдяки поєднанню інтонаційної щирості, ритмічної структури й мікропауз воно здатне не лише інформувати, а й спонукати до дії. Гуманітарна функція сучасного радіо полягає в тому, щоб створювати атмосферу емпатії, у якій здоров'я розуміється не як норма, а як цінність, доступна кожному. Таким чином, радіо для здорового способу життя – це не просто трансляція порад, а комунікативна практика турботи, у якій слово набуває лікувальної сили. Коли ведучий каже "зроби сто кроків зараз" і замовкає, ця пауза стає місцем дії, простором вибору, де кожен слухач може відчути як ведучий здатен змінитися прямо зараз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Здоров'я. *Громадське радіо*. 2025. URL: https://hromadske.radio/rubric/zdorovya.

2. Здоровий інтерес. *Ukrainian Healthcare Center. Podcasts.apple.com*. 2025. URL: https://surl.li/qifglh.

3. Спецпроєкт «Здорова політика»» / Українське радіо. 2025. URL: https://www.youtube.com/watch?v=McA-XDrK7OA.

Глазкова Ірина Яківна,
доктор педагогічних наук, професор,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Запоріжжя, Україна

БЕЗБАР'ЄРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД, ВОЄННІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сучасна освітня система України переживає етап глибинних реформ, спрямованих на забезпечення рівних можливостей для всіх здобувачів освіти. Відповідно до Конституції України, право на освіту є невід'ємним правом кожної людини. Проте його практична реалізація потребує урахування специфічних потреб різних категорій населення та створення гнучких механізмів підтримки [4]. Особливої актуальності це питання набуває в умовах європейської інтеграції, адже інклюзію та безбар'єрність проголошено ключовими принципами розвитку освітніх систем у ЄС (Римське комюніке, 2020; План дій з інтеграції та інклюзії 2021–2027, Брюссель, 2020).

Мета дослідження – обґрунтувати доцільність адаптації європейського досвіду безбар'єрної освіти для формування в Україні освітнього середовища, яке забезпечує рівний доступ до якісної освіти всіх громадян, у тому числі в умовах воєнного стану, та сприяє досягненню Цілей сталого розвитку.

Міжнародні документи, серед яких Загальна декларація прав людини (1948), Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006), Саламанкська декларація (1994), Дакарська рамкова програма дій (2000) та Інчхонська декларація «Освіта–2030» (2015), визначають освіту фундаментальним правом і підкреслюють необхідність створення інклюзивних умов навчання. ЄС має значний досвід у цій сфері: розроблено стандарти доступності, активно застосовуються різні моделі підготовки педагогів (інфузійна, колаборативна, уніфікаційна), впроваджуються інноваційні педагогічні підходи, забезпечується цифрова доступність навчальних ресурсів [1]. Впровадження цих практик в Україні дозволить підвищити якість освітніх послуг і зміцнити кадровий потенціал.

Національна Стратегія створення безбар'єрного простору до 2030 року визначає освіту одним із центральних пріоритетів державної політики. За даними МОН, у 2022–2023 навчальному році кількість учнів з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти становила понад 33 тисячі осіб, що у 4,7 рази більше, ніж у 2017 році. Зростання кількості дітей, які потребують додаткової підтримки, зумовлює необхідність якісної перепідготовки педагогів.

Повномасштабна війна суттєво ускладнила ситуацію. Українські діти опинилися в різних умовах: у тимчасово окупованих регіонах, на територіях активних бойових дій, серед внутрішньо переміщених осіб, за кордоном, а також у звільнених громадах [3]. Усі ці категорії стикаються з освітніми бар'єрами – від обмеженого доступу до навчання до психологічних травм та соціальної ізоляції. Таким чином, війна

ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ

ОСНОВА УСПІШНОГО МАЙБУТНЬОГО

10 РОКІВ

ЗБІРНИК
тез доповідей

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

присвяченої 10-річчю комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

29 жовтня
2025 року

Запоріжжя • Україна

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ОСВІТИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ЧАСУ: ПРОБЛЕМИ, РІШЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education “Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy” of Zaporizhzhia Regional Council

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
«СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ОСВІТИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ЧАСУ: ПРОБЛЕМИ, РІШЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ»,
присвяченої 10-річчю комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

BOOK OF ABSTRACTS

of the International Scientific-Practical Conference
"STRATEGIC ORIENTATIONS OF EDUCATION AND REHABILITATION IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW AND POST-WAR TIMES: PROBLEMS, SOLUTIONS, PROSPECTS"
dedicated to the 10th anniversary of the Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy" of Zaporizhzhia Regional Council

29 жовтня 2025 року
October 29, 2025
Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

УДК 37+364-786]”364/366”
С 83

Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (протокол № 2 від 29 жовтня 2025 року)

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, Хортицька національна академія;
Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;
М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, доцент, Хортицька національна академія;
О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;
О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, доцент, Хортицька національна академія;
Г. Б. Глущенко, старший викладач, Хортицька національна академія;
М. І. Слободяник, методист, Хортицька національна академія.

Бібліографічні редактори:

Прохорова С. П., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;
Двореченцева А. С., методист, Хортицька національна академія;
Ковальова М. В., методист, Хортицька національна академія;
Чеснокова Е. Ю., методист, Хортицька національна академія.

С 83 **Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи (до 10-річчя комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради)** : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 29 жовтня 2025 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. – Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2025. – 1000 с.

Strategic orientations of education and rehabilitation in the conditions of martial law and post-war times: problems, solutions, prospects (dedicated to the 10th anniversary of the Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy" of Zaporizhzhia Regional Council) : Book of Abstracts of the International scientific and practical conference (Zaporizhzhia, October 29, 2025) / General editor V. Nechyporenko. – Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2025. – 1000.

ISBN 978-617-7929-23-8

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи», присвяченої 10-річчю комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради. Конференція організована науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими та зарубіжними партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних питань сучасної освіти, реабілітації та соціальної підтримки в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Представлені роботи розкривають фундаментальні виклики соціально-гуманітарних наук, теоретичні й прикладні засади спеціальної та інклюзивної освіти, комплексні стратегії психологічної та соціальної реабілітації постраждалого населення. Значна увага приділяється модернізації професійної підготовки педагогічних кадрів, інноваційним методикам фізичної реабілітації, формуванню здоров'язбережувальної культури суспільства, трансформаційним процесам у менеджменті, туризмі, мистецькій та дизайнерській сферах. Окремий дослідницький фокус спрямовано на концепцію життєтворчості як стратегію особистісного розвитку, психотравмуючий вплив війни на дитячу психіку та психологічні виміри цифровізації, включаючи ризики технологічної залежності та етичні аспекти взаємодії зі штучним інтелектом.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам, фахівцям у галузі освіти, реабілітації, соціальної роботи та широкому колу читачів, зацікавлених у розвитку освітньо-реабілітаційної системи України в умовах сучасних викликів.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 37+364-786]”364/366”

ISBN 978-617-7929-23-8

© Автори тез, 2025
© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2025

ЗМІСТ

Нечипоренко Валентина Василівна
ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ХОРТИЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ: ВІД ІДЕЇ ДО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ 3

РОЗДІЛ 1.
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ, ЗАВДАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Аббасов Насиб Габиль Огли
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕНОФОНДУ НАЦІЇ 5
Ананьєв Микола Сергійович
ІМІДЖ ПЕДАГОГА В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ 6
Андрусіва Тетяна Валентинівна
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ФОНЕМАТИЧНОГО СПРИЙМАННЯ У ДІТЕЙ З ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ 8
Атаманська Світлана Сергіївна
СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА У СІЛЬСЬКИХ ГРОМАДАХ БУЧАНСЬКОГО РАЙОНУ ПІД ЧАС ВІЙНИ 10
Барвіцька Галина Кирилівна
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ – ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СЬОГОДЕННЯ 12
Башеєва Анна Василівна
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ УЯВЛЕННЯ ПРО НАВКОЛИШНІЙ СВІТ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 13
Башеєва Анна Василівна
РОЗВИТОК УЯВЛЕНЬ ПРО НАВКОЛИШНІЙ СВІТ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ: АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ 15
Бессараб Анастасія Олександрівна
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СКЛАДНИК КОМУНІКАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНСЬКИХ ВИДАВНИЦТВ 17
Бичікова Лілія Анатоліївна
ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА КОНСТРУКТИВНОГО ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ 19
Леощенко Наталія Володимирівна, Біла Ганна Володимирівна
ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИМІРИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРОТИСТОЯННЯ 21
Блажей Андрій Валерійович
ЕКОЛОГО-ВАЛЕОГОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ БІОЛОГІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 23
Бріцина Юлія Володимирівна
ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ РЕАБІЛІТАЦІЙНИМ КОМПОНЕНТОМ 24
Букшій Ольга Миколаївна
НЕНАСИЛЬНИЦЬКА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ 26
Волошко Олексій Олексійович
ЕКСПЛУАТАЦІЯ СТАЛІНСЬКИМ РЕЖИМОМ ТРУДІВНИКІВ ЗЕРНОРАДГОСПІВ УКРАЇНИ (1928-1935 РР.) 28
Гиріна Тетяна Сергіївна
ГУМАНІТАРНА МІСІЯ СУЧАСНОГО РАДІО У КОНТЕКСТІ МЕДІАЕКОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я 30
Глазкова Ірина Яківна
БЕЗБАР'ЄРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД, ВОЄННІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 31
Головченко Данило Олександрович
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ 33
Гордієнко Наталія Миколаївна
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ХАБУ ЯК МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ 35
Данченко Ірина Юріївна
ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ЄДИНИХ ОСВІТНІХ ПАРАМЕТРАХ 37